

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

22 Ekim 2021

Sayı :30824082-610-2044527

Konu :Yazılı Soru Önergeleri

.../.../2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önermeleri incelenmiş olup, söz konusu önermelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

7/46298

7/46622

7/47682

7/47688

7/47874

7/47880

7/47988

7/48137-48144

7/48289

7/48297

EK:

-Liste (8 Adet, 9 Sayfa)

-Cevap Yazısı (91 Adet, 181 Sayfa)

7/48411

7/48418-48431

7/48433-48434

7/48533

7/48535

7/48611

7/48857

7/48915-48916

7/48918

7/49045

7/49047

7/49058

7/49063-49065

7/49158-49160

7/49214

7/49320

7/49322

7/49430-49432

7/49436

7/49538

7/49803

7/49895-49897

7/49900

7/50461

7/50465

7/50561-50562

7/50564

7/50590

7/50611

7/50652

7/50782

Murat KURUM
Bakan

7/50859

7/50876

7/50881

7/50933-50935

7/51062-51063

7/51136

7/51207

7/51211-51216

7/51218

7/51221

7/51439

7/51444-51446

7/51614-51618

7/51620

7/51757

7/51938-51939

7/52099

7/48433
SK 11

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN AV.MURAT BAKAN'IN
TBMM 7/48433 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 9 Mart 2021 tarihli, Konya ve Aksaray valilikleri ile Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığından; "2021 yılı mayıs-eylül ayları boyunca Konya Drenaj Kanalı üzerinden kesinlikle su çekilmemesi konusunda tüm tedbirlerin ivedilikle alınmasını" talep ettiği ortaya çıkmıştır.

Genel Müdür Mehmet Ali Kahraman imzalı yazıda şu ifadeler kullanılmıştır:

"Flamingolar, mayıs ve haziran ayları olmak üzere iki ayrı dönemde yumurta bırakmaktadır. Özellikle yoğun sıcaklığın olduğu ve suyun çekildiği dönemlerde yavrular, Konya Drenaj Kanalı'nın Tuz Gölü'ne döküldüğü alan (flamingo kreş alanı) üzerindeki sularla beslenmektedirler. 'Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi Sulak Alanlarda Yaşayan Kuş Türlerini Koruma ve İzleme Projesi', 2016 yılından itibaren her yıl yaptırılmaktadır. Proje sonuçlarında; Tuz Gölü'nde 2019 yılında 20 bin 381 adet flamingo yavrusu sayılırken 2020 yılında 18 bin 125 flamingo yavrusu sayılmıştır. Bunun nedeni, iklim değişikliğinin etkileri yanında, Konya Drenaj Kanalı üzerinden su çekimi yapılması ve kreş alanının sadece 50 kilometrelik kısmında su bulunmasıdır. Bu nedenle 2021 yılı mayıs-eylül ayları boyunca Konya Drenaj Kanalı üzerinden kesinlikle su çekilmemesi konusunda tüm tedbirlerin ivedilikle alınması hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim."

Bakanlığımızın yazısına göre; Tuz Gölü'nde 2019 yılında 20 bin 381 adet flamingo yavrusu sayılırken 2020 yılında 18 bin 125 flamingo yavrusu sayılmıştır.

Konya Valiliği, bakanlığı yazısını Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) 4. Bölge Müdürlüğü'ne iletmış, Vali Yardımcısı Saim Parlak'ın, bakanlığın yazısından 9 gün sonra DSİ 4. Bölge Müdürlüğü'ne yazdığı yazıda şöyle denilmiştir:

"Bölge müdürlüğümüz sorumluluğunda olan Konya Drenaj Kanalı'ndan (Tuz Gölü Ana Tahliye Kanalı), 2021 yılı mayıs-eylül ayları boyunca kesinlikle su çekilmemesi konusunda gerekli tedbirlerin alınması hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim."

DSİ Genel Müdürlüğü 4. Bölge Müdürlüğü ise, 29 Eylül 2020 tarihinde, Konya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne, "Ana Tahliye Kanalı üzerindeki müdahalelerin kaldırılması" konulu bir yazı göndermiştir:

"Alanda yapılan çalışmalar esnasında, Tersakan Gölü yakınındaki DSİ kanalı üzerinde (Tuz Gölü Tahliye Kanalı) yöre halkı tarafından suyu kesmek için set yapıldığının gözlemlendiği; bölgede bulunan göllere gelen suların azalmasının yaratacağı susuzluğun flamingolar ve diğer kuş türleri üzerinde ölümcül etkileri bulunduğundan, su kesen setin/setlerin alandan kaldırılmasının önem arz ettiği belirtilerek, Ana Tahliye Kanalı üzerindeki müdahalelerin kaldırılması istenmektedir."

Konya Valiliği de 30 Eylül 2020'de DSİ 4. Bölge Müdürlüğü'nden gelen bilgilendirme ve fotoğrafları, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na göndermiştir. Fotoğraflarda, DSİ yetkililerinin tahliye kanalına çekilen setleri bir vinçle kaldırdığı görülmüştür.

Fakat tüm bunlara rağmen; üremek için Tuz Gölü'ne gelen flamingoların kuluçkadan çıkan yüzlerce yavrusu ölmüştür. Buna göre;

1-Yukarıda detaylarıyla ifade edilen yazışmalar da göz önünde bulundurularak; üremek için Tuz Gölü'ne gelen flamingoların kuluçkadan çıkan yüzlerce yavrusunun ölümünü nasıl açıklıyorsunuz?

2-En son set kaldırma çalışmaları ne zaman yapılmıştır? Bunun takibini ve denetimini kim yapmıştır ya da yapmamıştır?

3-Yukarıda detaylarıyla ifade edilen yazışmalar da göz önünde bulundurularak; yüzlerce flamingo yavrusunun ölümüne kimler sebep olmuştur?

4-Yukarıda detaylarıyla ifade edilen yazışmalar da göz önünde bulundurularak; yüzlerce flamingo yavrusunun ölümüyle ilgili, kimlerin ihmali olduğunun belirlenmesi de dahil olmak üzere Bakanlığınız tarafından yürütülen kapsamlı bir soruşturma var mıdır? Varsa akıbeti nedir? Yoksa gerekçesi nedir?

CEVAPLAR:

1-Doğal değerler açısından ulusal ve uluslararası öneme sahip ülkemizin en nadir sulak alanlarından olan Tuz Gölü ve çevresi 14.09.2000 tarihinde Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmiştir. Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi yaban hayatı bakımından ülkemizdeki en önemli alanlardan biridir. Bölge uluslararası ölçütlere göre Bitki Alanı (ÖBA), Önemli Doğa Alanı (ÖDA), Önemli Kuş Alanı (ÖKA) ve 1. Derece Doğal Sit Alanı statülerine sahiptir.

Tuz Gölü, Türkiye'nin başka hiçbir yerinde görülmeyen pek çok tür için büyük önem taşır. Ülkemizde bozulmadan bugüne ulaşabilmiş ova bozkırlarının en güzel örneklerini barındırır. Flamingoların (*Phoenicopterus ruber*) Türkiye ve dünyadaki en önemli üreme alanlarından biridir. Suçulluğunun (*Gallinago gallinago*) Türkiye'de bilinen tek üreme alanıdır. Nesli dünya ölçeğinde tehlikede olan bozkır kartalı (*Aquila nipalensis*) ve toyun (*Otis tarda*) önemli yaşam alanlarından biridir.

Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesinde Tuz Gölünün güneyinde Tuzyaka ve Gölyazı'nın kuzeyinde yer alan bölgede flamingoların yaşam, beslenme ve yuvalama alanlarının yoğunlukla yer aldığı bölgede, Bakanlığımız tarafından 2016 yılından itibaren "Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi sulak alanlarda yaşayan kuş türlerini araştırma, koruma ve izleme projesi" yapılmaktadır.

Alanla ilgili toplanan verilerde 2016 yılında 9.564 yavru, 2017 yılında 11.079 yavru, 2018 yılında 12.746 yavru, 2019 yılında 20.381 yavru, 2020 yılında 18.125 adet flamingo yavrusu tespit edilmiştir. 2020 yılındaki flamingo yavrusu sayısındaki azalmaya iklim değişikliği etkileri göz önüne alınarak Tuz Gölünü besleyen akarsular üzerindeki ve Konya Drenaj Kanalı üzerindeki setlerin kaldırılması için Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile irtibata geçilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İl Jandarma Komutanlığı, Gölyazı Jandarma Karakol Komutanlığı, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün gözetiminde Devlet Su İşleri 4.Bölge Müdürlüğü ekipleri tarafından 14/07/2021 tarihinde Konya Kanalı üzerinde su tutan set kaldırılmıştır.

Ülkemizde 2021 yılının kurak geçmesi ve Tuz Gölünde tuzluluktan dolayı buharlaşmanın yoğun olması, kreş bölgesinde geçen yıllara göre daha az su bulunmasına neden olmuş ve yavru flamingolar su bulunan göl alanlarına ulaşamadığından ölümler gerçekleşmiştir. Ölümler sonrası Temmuz ayında Bakanlığımız tarafından yürütülen proje kapsamında yapılan uçuşlarda Hirfanlı Barajında yaklaşık 16.000, Tuz Gölü'nün Şereflikoçhisar tarafında 4.800, Büyük Düden Gölü'nde 7.650, Bolluk Gölü'nde 152, Tersakan Gölü'nde 2.002 olmak üzere yaklaşık 30.600 flamingo bulunduğu görülmüştür.

2-Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İl Jandarma Komutanlığı, Gölyazı Jandarma Karakol Komutanlığı, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün gözetiminde Devlet Su İşleri 4.Bölge Müdürlüğü ekipleri tarafından 14/07/2021 tarihinde Konya Kanalı üzerinde su tutan set kaldırılmıştır.

Bakanlığımız tarafından 27-28/07/2021 tarihlerinde alanda incelemeler yapılmış Konya Drenaj Kanalı üzerindeki tüm seddeler ve su çekimi yapılan pompaların tekrar tespiti yapılmış ve izinsiz uygulamaların kaldırılması için DSİ 4.Bölge Müdürlüğü ile irtibata geçilmiştir.

3-Ülkemizde 2021 yılının kurak geçmesi ve Tuz Gölünde tuzluluktan dolayı buharlaşmanın yoğun olması, kreş bölgesinde geçen yıllara göre daha az su bulunmasına neden olmuş ve yavru flamingolar su bulunan göl alanlarına ulaşamadığından ölümler gerçekleşmiştir.

Tuz Gölü ve civarı gibi kurak alanlarda bölgede açılan izinsiz su kuyularından çekilen yer altı suyu, su seviyesinde azalmaya neden olmuştur. Yine sulama amaçlı olarak Tuz Gölü'ne direkt su girişi sağlayan ve gölü besleyen Konya Drenaj Kanalı'ndan su almaları Gölde su seviyesinde düşüslere neden olmaktadır.

Ayrıca Tuz Gölünü besleyen Melendiz Çayı üzerinde bulunan Mamasın Barajı ve diğer dereler üzerinde bulunan barajlardan Tuz Gölü'ne gerekli olan suyun göle ulaşmasını ve beslemesini sağlayacak şekilde bırakılmaması yine Göldeki su azalmalarına sebep olmaktadır.

4-Bakanlığımız tarafından 2021 yılında yürütülen Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi sulak alanlarda yaşayan bitki çeşitliliğini ve kuş türlerini araştırma, koruma ve izleme projesi-2021 proje kapsamında;

1969 yılında Tuz Gölü'nde 14.000'lik bir Flamingo kolonisi tespit edilmiştir. 1970 yılında burada 5000 çift, 1972 yılında 3500 çift, 1973 yılında 3700 çift, 1974 yılında 1000 yavru ve 1978 yılında 5000 yavru tespit edilmiştir. 1991 yılına kadar başka veri elde edilememiştir ve 1991 yılında gerçekleştirilen hava sayımlarında 11.000 yuva ve 4100 yavru sayılmıştır. 1992 yılında ise 14.000 yavru sayılmıştır. Tuz Gölü'nde sayım yapılan diğer yıllar ve tespit edilen yavru sayıları ise sırasıyla şöyledir:

1997 (4.000 yavru), 1998 (11.400 yavru), 1999 (1.200 yavru), 2000 (9.000 yavru), 2002 (4.750 yavru), 2003 (3.059 yavru), 2004 (7.312 yavru), 2005 (3.309 yavru), 2007 (4.382 yavru), 2008 (1.610 yavru), 2009 (14.644 yavru), 2010 (5.070 yavru), 2011 (18.418 yavru), 2012 (20.274 yavru), 2013 (20.292 yavru), 2014 (2.893 yavru), 2016 (9.564 yavru), 2017 (11.079 yavru), 2018 (12.746 yavru), 2019 (20.381 yavru), 2020 (18.125 yavru) tespit edilmiştir. Bu sayımlardan 2012, 2013 ve 2014 sayımları, Tuz Gölü kolonisi Akdeniz Havzası'ndaki en büyük koloni olarak tespit edilmiştir. 2014 yılında kuraklığa bağlı su seviyesinde gözlenen düşüş ve

buna bağlı olarak da yavruların besine ulaşamaması nedeniyle yüksek sayılarda gerçekleşen yavru kayıpları üreme başarısının düşük olmasına sebep olmuştur.

Flamingo Yavru Sayısında iklime bağlı olarak 5-6 yılda bir büyük azalmalar yaşandığı anlaşılmakta olup, 2021 yılı da bu döngülerden biri olarak görülmekle birlikte; Bakanlığımız tarafından Tuz Gölü'ne su girişlerinin sağlanması için her türlü kaçak su çekimlerinin durdurulması ve barajlardan can suyunun bırakılması için ilgili kurumlara gerekli talepleri iletmiştir.